

"יוקח נא מעט מים" (י"ח, 4)

אל תהיה צדיק ע"א אחרים

מאת : עזרא מרום

בפרשתינו מתגלה אברהם כמכניס אורחים בסבר פנים יפות ודואג לכל מחסורם. על הפסוק: "ואל הבקר רץ אברהם" (י"ח, 7) דורשת הגמרא בבא מציעא פ"ו: שאברהם שחט 3 פרים כדי לתת לכל אחד מהמלאכים את הלשון שהוא המובחר שבבשר. זאת ועוד: הוא מרח את הלשונות בחרדל כדי להגביר את תיאבונם של אורחיו!

לנוכח דרשה זו מפליאה העובדה שדוקא במים אברהם חוסך ונותן רק מעט מים! תמיהה זו גוברת לנוכח העובדה שהאירוע קרה בחום היום ובמצב כזה נדרשת שתיה מרובה. עיון מדוקדק בפסוק מסביר לנו פשר התנהגות זו. כתוב יוקח נא – יוקח ע"י מישהו אחר ולא ע"י אברהם (רש"י). כאן יש רעיון מוסרי גדול: הואיל והמים הובאו ע"י שליח, דאג אברהם שלא להטריח את השליח. במילים אחרות המסר הוא: "אל תהיה צדיק ע"א אחרים"! מסופר על רבי ישראל מסלנט-אבי תנועת המוסר- שהתארח פעם אצל גביר ונטל ידיו במשורה ובמידה כדי רביעית מים בצמצום. בעל הבית תמה על התנהגותו זו לנוכח הנאמר בגמרא שבת ס"ב: על המעלה של נטילת ידים בשפע מים שמביאה לעושר. ענה לו הסלנטר: ראיתי את המשרתת מביאה את המים ממרחק במעלה ההר כשהיא נושאת את המוט על כתיפה וכורעת תחת משאה ואין זה נכון להדר במצוות על חשבון אחרים ביגיעתם וטרחתם!. הוא אשר אמרנו: "אל תהיה צדיק ע"א אחרים!"

צדיק ראשי תיבות = צפונה, דרומה, ימה, קדמה! דהיינו איכפת לו מכל האחרים הסובבים אותו!

ואסיים בדברי הגמרא בבא מציעא פ"ז: על השכר שקיבלו בני ישראל בזכות הכנסת האורחים של אברהם זכו בניו לשלושה דברים: ב שכר "חמאה וחלב" זכו למן, בשכר "והוא עומד עליהם" זכו לעמוד ענן, בשכר "יוקח נא מעט מים" זכו לבארה של מרים!.